

NANYNKA

ZAPOMENUTÉ ŽIVOTY 2

JAN KUČERA

Jan Kučera

NANYNKA

Zapomenuté životy 2

MOTTO:

„Maminka je ta, která může nahradit kohokoli, ji ale nemůže nahradit nikdo!“

ÚVOD

Knížka Nanyinka je volné pokračování knihy „Zapomenuté životy“, kde popisují boj tří generací rodiny Mastných o větší skývu chleba a snadnější život.

Třetí generaci, Anně Mastné, byly úmyslně věnovány jen dvě poslední kapitoly s vědomím, že vznikne toto volné pokračování. Proč Nanyinka? Matka hlavní představitelky knihy se jmenovala Anna, na hřbitov nosili rodiče květiny a zapalovali svíčky na hrobečku malé zesnulé Aničky.

No a Tatínkovi jako hudebníku a světoběžníku, který často jezdíval do Prahy, tato původem francouzská zdobnělina jména Anna utkvěla v paměti tak, že v rodině zdomácněla pro nejmladšího mazlíčka.

Nanyinka byla posledním vymodleným dítětem v této rodině, za dvě holčičky, které se nedožily ani křtu.

Po dvou mužských předcích, dědečkovi a tatínkovi, kteří se oba narodili ve znamení „lva“, byla Nanyinka třetí generace v této rodině, která se narodila ve stejném znamení.

Koho by napadlo, že to malinké plačící miminko bude mít tak těžký život, ve kterém bude muset krom rodičů pochovat i tři své životní partnery? Rvát se se životem o ty nejzákladnější lidské potřeby jako lvice a místo toho, aby někdo pomáhal jí, bude to ona, kdo bude celý život pomáhat a podporovat své sourozence, rodiče, děti i přátele.

Přesto prožila krásný a bohatý život, ve kterém stála vždy pevně na zemi, a splnily se jí dříve nebo později všechny sny a přání v životě, který lze rozdělit na dvě poloviny. Prvních čtyřicet

let bojovala se životem sama, a až ve druhé čtyřicítce byla až do smrti obklopena dětmi a vnoučaty, které jí přinášely i přes rány osudu jen samé štěstí.

Vraťme se společně o více jak sto let v čase zpět. Do roku, kdy 16. dubna Ing. Jan Kašpar na francouzském stroji Blériot uskutečnil svůj první vzlet dlouhý dva kilometry a stal se prvním aviatikem v Království českém. V tomtéž roce již pátým rokem vyráběla automobilka Laurin-Klement svůj první automobil.

Do roku, kdy se nad hlavy našich předků vrátila Betlémská hvězda se svým ohonem, které všichni říkali Halleyova kometa. Do roku kdy se 25. července, den před svatou Annou, poprvé rozplakalo v malé vesničce Církvici u Uhlířských Janovic děvčátko, na které od narození všichni volali Nanyňko! Do roku 1910!

1./ NAROZENINY

Děti odjely a já jsem zůstala zase sama. Ano, vzpomněly si, přivezly dárky a dort. Osmdesát let! Jendové, moji manželé, ani jeden z vás se nedožil šedesátky a já tu zůstala i za vás. Oba byste měli velikou radost, že padl po čtyřiceti letech konečně komunistický režim. Oběma vám nemálo ublížil.

Sepjala jsem ruce a pomodlila se za vás i za sebe, ano už to začínám cítit, že se mám pomalu chystat. Nevím kdy, jestli zda dva dny, dva měsíce nebo dva roky, ale tatínek měl pravdu, člověk to cítí, že se blíží konec!

Často mluvím s Bohem i s rodiči. Mají ze mne, z mého syna i vnoučat radost. Maminka mi naposledy připomněla, že jsem už přežila nejen tatínka, ale o rok už i ji. Často myslím na to, jak se ten svět za můj život změnil. Od prvních aut a letadel až po lety na měsíc. Včera dávali v televizi pořad o zvířatech: „Přežijí rok 2000?“ A i já jsem někde v hloubi duše zatoužila také přežít rok dva tisíce.

Ale to už bych asi chtěla od Tebe příliš mnoho. Už tak jsi mně splnil tolik mých přání. Když jsem zůstala sama se čtyřletým Jeníčkem, prosila jsem Tě, abys mi dovolil vychovat jej a dožít se jeho dospělosti.

Když se mu narodila první dcera, prosila jsem Tě znovu, abych mu mohla pomoci s dětmi a také si užila vnoučata. No vidíš, a Kačenka už odmaturovala, má hodného chlapce, a tak zkrásněla jako nějaká modelka. I Jaruška už dospívá a já jsem šťastná, že jsi mi dovolil být toho všeho svědkem.

I můj syn je konečně šťastný, po roce ponížení, kdy musel šlapat chodník v Zahradním Městě, dnes pracuje u ministra vnitra jako poradce a mohl si konečně dodělat tu svoji vysněnou školu. On si myslí, že to byl dárek pro mne, ale on si splnění svého snu zasloužil hlavně pro sebe samotného, první člen naší rodiny s titulem.

Můj tatínek a dědeček byli hrdi na své cesty do Prahy. Já jsem se podívala dokonce za hranice, do východního Německa, jezdila jsem do lázní v Bohdanči a Poděbradech, a můj syn dokonce letěl letadlem s rodinou k moři do Bulharska. To jsou změny za jeden lidský život. Děkuji Ti za vše, co jsem mohla prožít, za celý svůj život, za svého syna i své vnučky a prosím Tě, Pane Bože, aby byl můj konec lehký a životy mých milovaných stejně krásné a naplněné jako ten můj.

Myslím si, že je ta správná chvíle na to, abych si ten svůj život v duchu prožila ještě jednou.

2./ KOMETA, A PROČ JSEM SE NARODILA DVAKRÁT?

Končil červenec roku 1910 a den před svatou Annou jsem se narodila. Až později jsem se dozvěděla, že už jsem druhou Aničkou v naší rodině, protože ta první zemřela dříve, nežli ji stačili dát rodiče pokřtít.

Noc co noc lidé hleděli na oblohu plnou hvězd, mezi kterými plula hvězda s ohonem jako nad Betlémem při narození Ježíška pojmenovaná Halleyova kometa, snad proto jsem celý život tolik milovala Vánoce! Maminka se modlila, aby to pro mne nebylo špatné znamení do života, že mé narození a příchod na tento svět doprovázelo takové nezvyklé nebeské znamení.

Ostatní lidé se báli války, která by mohla po takovém znamení přijít, a také se za čtyři roky dočkali. Moje první vzpomínky z mládí se týkají tatínka, který za války jako první radní vedl naši obec, všichni mu vykali, tak jsme musely vykat i my děti, a tak to zůstalo po jeho celý život. Přesto jsem jej měla snad ještě raději nežli přísnou maminku, které jsme všechny děti tykaly.

Viděla jsem tatínka odcházet s pouzdem na trubku nebo housle na hraní. Druhý den jsem se ptala, co mi asi tatínek přinese, a maminka mi vždy odpověděla stejně, že jistě přinese opičku. A já hloupá ji pořád hledala, až mi sourozenci vysvětlili, co to znamená. Ale on nám dětem vždy nějakou tu sladkost přinesl. Nepamatuji se, že by na nás někdy vztáhl ruku. Stačilo jen, když se zamračil!

Když jsem se dozvěděla, že jsem taková „náhradnice“ za zemřelé sestřičky, nosila jsem jim na hrobečky celé mládí kytičky. Když mi byly čtyři roky, zrovna na moje narozeniny a svátek, začala válka. Strýce Josefa, který ve válce padl, si nepamatuji, ale vzpomínku mám na plačící tetu, jeho vdovu.

Pak si ještě pamatuji, jak jsem šla druhým rokem války k zápisu do školy ve Vavřinci a tatínek nesl panu řídícímu kuřátko jako „zápisné“. Pan řídící mne vyzkoušel ze zpěvu a hned mne zařadil do školního sboru, kde jsem po zvládnutí not začala v kostele zpívat ve sboru a později i sóla.

Pak si ještě pamatuji, jak jsme se ve skupině dětí šly podívat na ty „strašné ruské zajatce“, kteří zabíjejí naše vojáky. Dva dělali na poli a já byla zklamaná, protože nebyli ani velcí ani strašní, ale vypadali úplně normálně tak jako naši chlapi.

I když jsem měla tři sourozence, tak Marjánka a Josef byli o deset let starší a já je brala více jako tetu a strejdu nežli bratra a sestru. Toník byl starší o pět let, a když jsem začala chodit do obecné školy, on už chodil do měšťanky do Zásmuk, a tak jsem vyrůstala skoro jako jedináček.

Vánoce jsem milovala, i když byly úplně jiné, nežli jsem později zažívala v Praze. U nás se celý advent držel přísný půst, tak jako na Štědrý den. Až odpoledne, když jsme s dalšími dětmi vyhlížely první hvězdu, jsem letěla za maminkou s tím, že už může být večere. Med jsme měli od souseda, a tak maminka hodně pekla perníčky a samozřejmě vánočky. Před večeří jsme ještě šli do chlěva poděkovat kozičce a později i kravičce, že nás dobře živí a nepřipustí, abychom měli hlad a bídu. Až potom jsme šli večeřet. Co? Samozřejmě houbového kubu, kapra na černo z Vavřineckého rybníka a po večeři meltičku a vánočku.

Po večeři si maminka vykládala karty na nový rok, co nás čeká a nemine, a my děti si pouštěly skořápky od ořechů se svíčkou v umyvadle. To jsem měla moc ráda a nemohla jsem se dočkat naší cesty na půlnoční mši do Vavřineckého kostelíčka.

Tam jsem hned šla na kůr a zpívala s ostatními dětmi. Po skončení mše jsme všechny děti dostaly sladkou výslužku od pana faráře.

3./ DĚTSTVÍ A MÍ SOUROZENCI A KAMARÁDI

Na Štěpána, druhý svátek vánoční, jsem chodila s ostatními dětmi na koledu. Rychle jsem se učila texty, a tak mne starší děti braly s sebou. Když se dveře otevřely, strčily mne dopředu a já začala koledovat. Měly to dobře spočítané, že takovému malému, roztomilému koledníčkovi dají lidé vždy větší výslužku.

Mládí prožité v malé chaloupce skončilo stěhováním do nově zakoupeného špejcharu u zámku. Seděla jsem na žebřiňáku a držela peřiny, aby se neuvolnily a nespadly z vozu na zem. V novém domě byla kamna jen v kuchyni, kde spali rodiče, a my děti jsme spaly vedle v místnosti bez topení. V zimě jsem si na kamnech nahřála cihlu, pak jsem ji zabalila do ručníku a dala pod peřinu. Za chvíli tam bylo krásně teploučko a mně koukal už jen nos, to už mi bylo třináct let.

Od mládí jsem moc ráda četla. Co? Všechno, co mi přišlo do ruky. Nejdříve jsem přečetla vše, co jsme měli doma, pak co měli doma příbuzní a pak jsem chodila do knihovny u pana řídícího a pana faráře.

I moji rodiče Vánoce milovali, a tak jsem byla šťastná, že jim je mohu zpříjemnit svým zpěvem na kůru kostela. Měla jsem krásný čistý dětský hlas, po rodičích absolutní hudební sluch, a tak moje sóla zpívaná o náboženských svátcích, někdy až o oktávu výš, nežli bylo běžné, vhaněla vždy rodičům slzy štěstí a hrdosti do očí.

Tehdy jsem snad poprvé pochopila, že radost z dávání může být větší, nežli když já naopak něco dostanu! V mých deseti letech už byli Marie a Josef dospělí. Josef u nás už dokonce ani nebydlel.

Tak dozor nade mnou měl většinou Toník, ale znáte to, patnáctiletý kluk a desetiletá holčička!

Poslední jeho hlídání bylo, když si půjčil tatínkovo jízdní kolo a snažil se mne na něm naučit jezdit. Kolo bylo veliké, já malá, tak asi tušíte, jak to dopadlo. Skončila jsem s odřeným kolenem v kopřivách. Ale kolo to přežilo. Od této zkušenosti jsem mamince řekla, že hlídání nepotřebuji. Toníka zcela přirozeně v mém životě nahradili moji velcí kamarádi Baruška a František.

Ve škole jsme s Baruškou seděly vedle sebe a sdělovaly si ta největší tajemství až do naší dospělosti. Rodiče se o mne báli po zkušenosti s Josefem, kterému kamarád nešťastnou náhodou vyrazil kamenem oko. Mne naštěstí takové úrazy minuly.

4./ ŠKOLNÍ LÉTA, ZPĚV A PRVNÍ LÁSKY

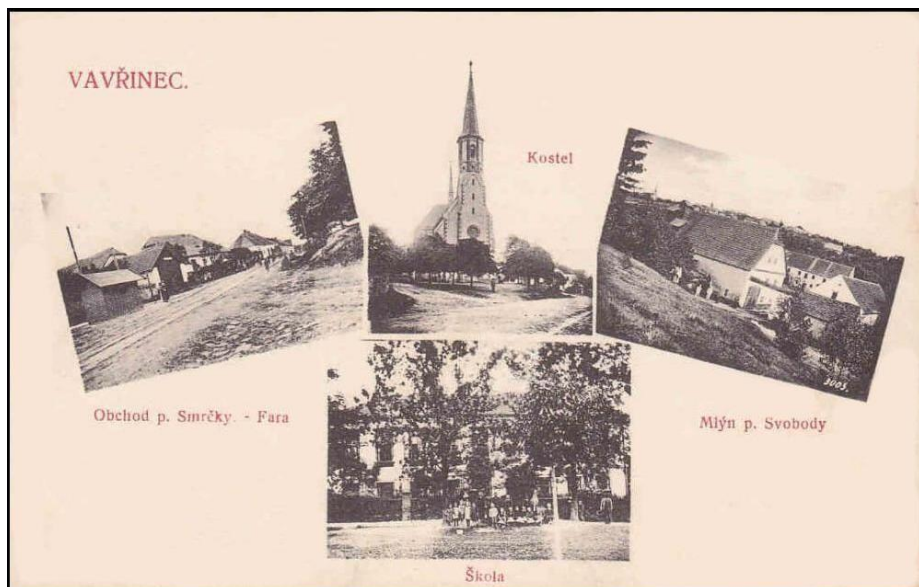
Obecnou školou ve Vavřinci i měšťankou v Zásmukách jsem procházela bez potíží. Rodiče ani nevěděli, že do školy chodím. Toník mezi tím ukončil školu a šel se učit řemeslu: Sedlář-čalouník. Byl moc šikovný a mistr si jej chválil. Dodnes si pamatuji, jak si dlouho chystal dva chomouty pro naše první koně, a když je tatínek přivedl, tak je přes noc k tatínkově velké radosti i s postrojem dokončil!

Mně ze zbytků kůží udělal krásnou panenku na hraní. Maminka mi na ni ušila šaty a mně se to tak zalíbilo, že jsem si z různých zbytků látek šila i nadále na panenku a později i na sebe.

Nesmím zapomenout na svého spolužáka a kamaráda z naší vsi Frantu Bartáka, který s námi chodil do třídy ve Vavřinci i Zásmukách. Byl to takový náš ochránce, který nad námi bděl, aby nám nikdo neublížoval. My jsme mu to s Baruškou vracely při koledách a Velikonocích, kdy od nás dostával vždy mimořádnou výslužku.

Jak mi přibývaly roky, tak se můj hlas krásně zabarvil, jak říkal pan řídící, a já zpívala až do svého odjezdu do Prahy. U našeho domu byl malý rybníček a my děti jsme na něj přitáhly necky jako lodě a prováděly tam námořní bitvy! Když mne kluci vyklopili do vody, tak jsem zjistila, že tam stačím a nic mne nenutilo, abych se naučila plavat, což mne později celý život mrzelo.

Vavřinec, kam jsem pět let chodila do obecké školy v letech 1916-1921 a zpívala svá sóla na kůru místního kostelíčka.

Krom orání a setby jsem od těch deseti let pomáhala rodičům na poli. A když bylo rukou na práci dost, tak jsem pomáhala mamince navařit jídlo pro tatínka i jeho pomocníky na poli a samozřejmě jsem jim jídlo na pole nosila.

Moje mládí a naše dětské hry se vždy točily kolem polních prací, které v té či oné době probíhaly.

Tak masopustním průvodem počínaje, přes Velikonoce až do léta jsme byli pořád venku a užívali si krásné přírody při pasení koz a krav. Pak přišlo česání třešní, sena a žně. Po nich otavy a sběr hub, kdy jsme soutěžili, kdo přinese nejvíce. No a nakonec okopávka a sklizeň brambor a jejich pečení na poli. Pouštění draků a pomoc dospělým s dřevem na zimu.

Byly to krásné roky mého mládí, kdy jsem byla vděčná svým rodičům, že jsem neměla nikdy hlad, i když se skoro pořád šetřilo na splátky hypotéky. Ani za války, ani po ní. Také se rodiče starali o to, abychom chodily jako děti vždy pěkně a čistě oblečené a obuté. Pravda, v létě jsme chodily bosé jako ostatní děti ve vsi, ale

do školy vždy v botách. Mnoho dětí chodilo do školy bosky, pokud to počasí dovolilo a potom, když přituhlo, tak v dřevácích.

Maminka hodně dbala na to, aby naše oblečení i obutí odpovídalo našemu postavení v obci, jak jsme pomalinku stoupali po pomyslném žebříčku z domkářů mezi rolníky a později i sedláky a sadaře.

Do měšťanky v Zásmukách jsme vždy sešli z Ostráku ke dvěma rybníkům a dívali jsme se na zámecké hodiny a podle nich jsme se rozběhli do školy nebo se loudali dál, když bylo ještě dost času.

Školu jsem ukončila s dobrými známkami, ale jako dívka jsem mohla uvažovat v té době jen o nějakém řemesle. Od mládí mne lákalo šití, a tak jsem uprosila maminku, abych mohla na podzim a v zimě chodit k jedné sousedce v naší obci na zkušenou, měla doma šicí stroj a upravovala šaty skoro celé vesnici.

ZÁSMUKY. - Havlíčkova ulice.

Zásmyky v době, kdy jsem tam chodila do měšťanky v letech 1921-1925.

ZÁSMUKY. - Část Komenského náměstí